

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет германської філології і перекладу

Кафедра англійської філології і філософії мови

СИЛАБУС

**Сучасні інформаційні технології у професійній діяльності філолога
для студентів**

галузь знань **03 Гуманітарні науки**

спеціальність **035 Філологія**

спеціалізація **035.041 Германські мови та літератури (переклад
включно), перша - англійська**

рівень вищої освіти **Перший (бакалаврський)**

освітньо-професійна програма **Англійська мова і література,
друга іноземна мова, переклад**

статус дисципліни **вибіркова**

Форма здобуття освіти денна

Навчальний рік 2022-2023

Семестр 2

Кількість кредитів ЄКТС 3

Мова навчання українська

Форма підсумкового контролю залік

Київ-2022

1. Анотація навчальної дисципліни:

Предметом вивчення навчальної дисципліни є мова як універсальний засіб людського спілкування, її природа, сутність і функціонування, її внутрішня будова, походження та закономірності розвитку, розглянуті із алгоритмічної точки зору, що уможливило обчислення природної мови за допомогою інформаційних технологій.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна поглиблює методологічну базу для вивчення студентами інших теоретичних і практичних дисциплін лінгвістичного циклу, а саме: теоретичної фонетики, теоретичної граматики, лексикології, історії англійської/німецької мови, стилістики, типології мов, загального мовознавства, практичної фонетики і практичної граматики англійської/німецької мови, а також для практичних курсів англійської/німецької мови.

Програма навчальної дисципліни складається з таких *змістових модулів*: 1. Комп'ютерна лінгвістика: основні поняття. 2. Моделювання природної мови засобами комп'ютерної лінгвістики. 3. Машинний переклад. Автоматична генерація текстів. 4. Створення діалогових систем. Розпізнавання та синтез мовлення. 5. Класифікація та кластеризація. Витяг інформації. Аналіз тональності.

Мета та завдання навчальної дисципліни. Метою викладання навчальної дисципліни є закладення у студентів основ теоретичних знань про мову у контексті її обробки у царині інформаційних технологій, а також заохочення студентів як до усвідомленого, цілеспрямованого вивчення теоретичних мовних дисциплін, так і до практичного застосування здобутих знань. Дисципліні належить одне із центральних місць у професійній підготовці сучасного філолога. Дисципліна передусім низці фундаментальних філологічних теоретичних курсів (вступ до германського мовознавства, історія першої іноземної мови, теоретична граматика, лексикологія, стилістика, інтерпретація тексту, порівняльна типологія першої іноземної та української мов, загальне мовознавство та курси за вибором із лінгвістики тощо) і ряду практичних аспектів викладання мови (практична фонетика, практична граматика, практика усного і писемного мовлення першої іноземної мови тощо) й тим самим формує методологічну базу для вивчення цих курсів із перспективи сучасних інформаційних технологій.

Зокрема, дисципліна покликана сформувати у студентів уявлення про комп'ютерну лінгвістику як міждисциплінарний напрям досліджень, її теоретичні та методологічні засади, про місце комп'ютерної лінгвістики серед дисциплін, об'єднаних у когнітивну науку. Курс спрямований на розкриття когнітивної природи форм і значень одиниць сучасної англійської мови з алгоритмічної перспективи, за якої ці одиниці операціоналізуються як такі, що можуть бути залучені до комп'ютерного обчислення. У курсі також обговорюється когнітивна реалізація окремих лінгвальних явищ із залученням експериментальних даних із царин психо- та нейролінгвістики.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Мета вивчення дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни є закладення у студентів основ теоретичних знань про мову у контексті її обробки у царині інформаційних технологій, а також заохочення студентів як до усвідомленого, цілеспрямованого вивчення теоретичних мовних дисциплін, так і до практичного застосування здобутих знань. Дисципліні належить одне із центральних місць у професійній підготовці сучасного філолога. Дисципліна передусім низці фундаментальних філологічних теоретичних курсів (вступ до германського мовознавства, історія першої іноземної мови, теоретична граматика, лексикологія, стилістика, інтерпретація тексту, порівняльна типологія першої іноземної та української мов, загальне мовознавство та курси за вибором із лінгвістики тощо) і ряду практичних аспектів викладання мови (практична фонетика, практична граматика,

практика усного і писемного мовлення першої іноземної мови тощо) й тим самим формує методологічну базу для вивчення цих курсів із перспективи сучасних інформаційних технологій.

Зокрема, дисципліна покликана сформувати у студентів уявлення про комп'ютерну лінгвістику як міждисциплінарний напрям досліджень, її теоретичні та методологічні засади, про місце комп'ютерної лінгвістики серед дисциплін, об'єднаних у когнітивну науку. Курс спрямований на розкриття когнітивної природи форм і значень одиниць сучасної англійської мови з алгоритмічної перспективи, за якої ці одиниці операціоналізуються як такі, що можуть бути залучені до комп'ютерного обчислення. У курсі також обговорюється когнітивна реалізація окремих лінгвальних явищ із залученням експериментальних даних із царин психо- та нейролінгвістики.

4. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
	Денна форма			
	Разом	у тому числі		
		лекції	семінарські заняття	самостійна робота
1. Комп'ютерна лінгвістика: основні поняття		6	6	10
2. Моделювання природної мови засобами комп'ютерної лінгвістики		2	2	10
3. Машинний переклад		2	2	10
4. Автоматична генерація текстів. Створення діалогових систем. Розпізнавання та синтез мовлення		2	2	10
5. Класифікація та кластеризація. Витяг інформації. Аналіз тональності		2	2	10
МКР			2	10
Усього годин	90	14	16	60

5. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів)

Критерії оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента наведено у таблиці

№	Види навчальної діяльності	4-бальна шкала	Критерії оцінювання
1.	Аудиторна робота	5	Систематизована, творча, логічно побудована відповідь з елементами інновації; завдання виконані за інноваційним рівнем складності
		4	Продуктивна, але недостатньо вичерпна відповідь; завдання виконані за стандартним рівнем складності, можливі незначні помилки
		3	Репродуктивна відповідь; завдання виконані за репродуктивним видом складності, містять помилки
		2	Фрагментарна, неаргументована відповідь; завдання не виконані у відповідності з вимогами, допущені множинні помилки.
		0	Непідготовленість до заняття; невиконання завдань
			Відсутність на занятті

2.	Самостійна робота	5	Інноваційний підхід до самостійно виконаних завдань, здатність до критико-аналітичного осмислення актуальних проблем лінгвостилістики, загальна філологічна та мовна компетентність
		4	Творче і самостійне виконання завдань, якісне володіння програмним матеріалом та його доцільне використання у виконанні завдань.
		3	Виконання завдань для самостійної роботи за суттєвої допомоги з боку викладача.
		2	Неглибоке, фрагментарне виконання завдань. Невиконання завдань.
		0	Відсутність самостійної роботи
3.	МКР	5	90%–100% правильно виконаних завдань, повне розкриття теоретичної проблеми, креативність в інтерпретації фрагментів тексту, 1-2 незначних помилки щодо змісту або форми
		4	75%–89% правильно виконаних завдань, загалом правильне, але неповне розкриття теоретичної проблеми, стереотипність в інтерпретації фрагментів тексту, 3–4 незначних помилки щодо змісту або форми
		3	50%–74% правильно виконаних завдань, несистематизована, неаргументована, неповна відповідь на теоретичне запитання, недостатньо повна інтерпретація фрагментів тексту, 5–6 помилок щодо змісту або форми
		2	50% і нижче правильно виконаних завдань, неправильна відповідь на теоретичне запитання, невірна інтерпретація фрагментів тексту, 7 і більше помилок щодо змісту або форми. Невиконання завдань.
		0	Відсутність контрольної роботи

6. Організація оцінювання (обов'язково зазначається порядок організації передбачених робочою програмою навчальної дисципліни форм оцінювання із зазначенням орієнтовного графіка оцінювання)

Семестровий рейтинговий бал вираховується наступним чином

Семінарські заняття (домашнє завдання + дискусія)	50 балів (макс.)
МКР	50 балів (макс.)
Разом за семестр	100 балів (макс.)

Підсумковий контроль

Залік

Відмітка про залік «зараховано»/«не зараховано» та оцінка в шкалі ЄКТС виставляється на підставі семестрового рейтингового бала студента за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	A
82 – 89 балів	B
74 – 81 бал	C
64 – 73 бали	D
60 – 63 бали	E
59 балів і нижче	FX.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 60 і вище, отримують відмітку про залік «зараховано» і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Студенти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється відмітка про залік «зараховано», а в шкалі ЄКТС – E та бал 60. Якщо студент під час заліку отримав відмітку про залік «не зараховано», то йому в залікову відомість виставляється відмітка про залік «не зараховано», оцінка FX – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Система модульно-рейтингового оцінювання доводиться до відома студентів на початку семестру.

6.1 Шкала відповідності оцінок

Відмінно	90 – 100
Добре	75 – 89
Задовільно	60 – 74
Незадовільно	0 – 59
Зараховано	60 – 100
Не зараховано	0 – 59

7. Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота на лекційних і семінарських заняттях та самостійна робота) здійснюється в 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі студенти виконують модульну контрольну роботу. Модульні контрольні роботи оцінюються в 4-бальній системі: «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»).

- підсумкове оцінювання _____ залік _____
(іспит / диференційований залік / залік)

- умови допуску до заліку: Студент має бути таким, що не є відрахованим з Київського національного лінгвістичного університету.

8. Рекомендовані джерела

Основні:

Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. – Суми: ВТД «Українська книга», 2004. – 382 с.

- Дарчук Н.П. Комп'ютерна лінгвістика (автоматичне опрацювання тексту): Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 351 с.
- Партико З.В. Прикладна і комп'ютерна лінгвістика: Вступ до спеціальності: Навчальний посібник. – Л.: Афіма, 2008. – 224 с.
- Пещак М.М. Нариси з комп'ютерної лінгвістики. – Ужгород: Закарпаття, 1999. – 199 с.
- Gallego, A.J., & Martin R. (2020). *Language, Syntax, and the Natural Sciences*. Cambridge University Press.
- Hammond, M. (2020). *Python for Linguists*. Cambridge University Press.
- Hunston, S. (2022). *Corpora in Applied Linguistics*. Cambridge University Press.
- McCulloch, G. (2020). *Because Internet: Understanding how Language is Changing*. Vintage Publishing.
- Poole, G. (2011). *Syntactic Theory*. Bloomsbury Publishing PLC.
- Powell, M. (2019). *Grammar Geek*. Octopus Publishing Group.
- Powell, M. (2019). *Word Nerd*. Octopus Publishing Group.

Додаткові:

- Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник. – К.: Академія, 2006. – 368 с.
- Карпенко Ю.О. Вступ до мовознавства. – К., 2006. – 368 с.
- Akmajian, A., Deemers, R.A., Farmer, A.K., & Harnish, R.M. (1995). *Linguistics. An Introduction to Language and Communication*. MIT Press.
- Fromkin, V. (2000). *Linguistics. An Introduction to Linguistic Theory*. Blackwell. Oxford.
- O'Grady, W., Archibald, J., Aronoff, M., & Rees-Miller, J. (2006). *Contemporary Linguistics. An Introduction. 5th edition*. Bedford/St.Martin's, Boston & New York.
- Pinker, S. (1994). *The Language Instinct*. Penguin. London.
- Radford, A., Atkinson, M., Britain, D., Clahsen, H., & Spencer, A. (1999). *Linguistics. An Introduction*. Cambridge UP.